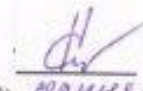

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
української мови

Климович С.М.
«27» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА»

напрямок підготовки 035 Філологія (Українська мова та література)

факультет української філології та журналістики

2019/2020 навчальний рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03. Гуманітарні науки	Дисципліна вільного вибору студента	
	Спеціальність: 035 Філологія (Українська мова та література)		
Змістових модулів – 1		Рік підготовки – 1	
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Ступінь вищої освіти: магістр	Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
60 год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи для денної форми навчання становить 33/67 %

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – узагальнення інформації з гендерної проблематики; опрацювання загальнонаукових питань статусу гендеру, його соціокультурної природи; аналіз проявів мовного андроцентризму; визначення способів творення фемінітивів в українській мові та вироблення адекватного сучасного жіночого назовництва.

До основних завдань курсу можна віднести такі:

- характеристика ключових понять гендерної лінгвістики «гендер», «андроцентризм мови», «гендерний стереотип», «гендерна роль», «гендерно марковані одиниці», «мовний сексизм»;
- установлення засобів та способів мовної ідентифікації жінки;
- визначення гендерних стереотипів у структурі мовної свідомості українців;
- аналіз вербалізації мовних портретів чоловіків і жінок у сучасному українському художньому та публіцистичному дискурсі;
- розкриття особливостей вербальної та невербальної комунікативної поведінки чоловіків і жінок;
- дослідження лексичної презентації фемінного й маскулінного в українських пареміях і фразеологізмах.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.

ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; розуміти основні теоретичні дисципліни в обсязі, необхідному для розв'язання професійних дослідних і педагогічних завдань; мовознавчі та літературознавчі дисципліни в синхронії та діахронії; усіх розділів української мовознавчої науки та української літератури.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами; вміти вести іноземною мовою бесіду-діалог наукового характеру, користуватися правилами мовного етикету, читати літературу зі спеціальності, перекладати тексти філологічної проблематики, складати анотації, реферати, наукові виступи іноземною мовою.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; управління освітнім процесом; ефективне здійснення комунікативно-навчальної функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контрольного-коригуючого компонентів); конструктивно-проектних функцій: планувати і творчо конструювати робочий процес; організаторської функції: творчо розв'язувати методичні задачі в процесі роботи, вносити до планів науково виважені корективи з метою досягнення бажаного результату.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці; усвідомлювати проблеми сучасної лінгвістики; систему лінгвокультурологічних знань, специфіку мовних картин світу й у відповідних особливостях мовної поведінки носіїв; принципи лінгвістичного

аналізу тексту; засвоїти знання про мову як суспільне явище, її зв'язок з мисленням, культурою та суспільним розвитком народу; історію лінгвістичних учень і методологію мовознавчих досліджень.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти українського мовознавства та літературознавства; самостійно проводити дослідницьку роботу, пов'язану з українською мовою та літературою; аналізувати, інтерпретувати і представляти результати дослідних і практичних робіт за затвердженими формами; ставити і вирішувати на основі наявних даних прикладні завдання, пов'язані з використанням мови та літератури в процесах освіти, комунікації.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів української мови та літератури; працювати з науковою літературою, визначати суть та характер нерозв'язаних наукових проблем; узагальнювати й класифікувати емпіричний матеріал, вирішувати завдання пошукового та проблемного характеру тощо.

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності; виявляти спроможність працювати самостійно та в групі, уміти отримати результат в умовах обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються; забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання української мови і літератури в повному обсязі освітньої програми «Філологія (Українська мова та література)»; логічно будувати освітній процес в освітніх закладах різного типу і рівня акредитації.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів; здійснювати переклад англійськомовних текстів різних функціональних стилів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; підвищувати власний професійний рівень, вдосконалювати кваліфікацію.

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гендерні дослідження на сучасному етапі: філософія, проблематика, методологія

Міждисциплінарний характер гендерних лінгвістичних досліджень. Лінгвістичні напрями гендерних досліджень. Основні напрями дослідження лінгвістичної гендерології: соціолінгвістичний, психолінгвістичний, лінгвокультурологічний, комунікативно-дискурсивний. Лінгвогендерологічні терміни й поняття: *андроцентризм мови, гендерний стереотип, гендерна роль, гендерна метафора, гендерно марковані одиниці, мовний сексизм.*

Гендерна асиметрія мови

Визначення та ознаки андроцентризму з погляду феміністської лінгвістики. Мовний андроцентризм на лексичному, фразеологічному та граматичному рівнях. Прояви андроцентризму в пейоративізації іменників жіночого роду. Мовний сексизм і практика щоденного спілкування. Сучасні стратегії нейтралізації та фемінізації мови. Творення фемінітивів в українській мові та вироблення адекватного сучасного жіночого назовництва.

Засоби та способи мовної ідентифікації жінок

Фемінітиви й норма літературної української мови. Відображення фемінітивів в українських словниках. Способи творення (суфіксальний словотвір, несуфіксальний словотвір). Уживання фемінітивів у ЗМІ та художній літературі. Дослідження фемінітивів в українському мовознавстві. Критичні зауваження щодо вживання фемінітивів.

Гендерні стереотипи у структурі мовної свідомості українців

Поняття гендерного стереотипу. Традиційні гендерні стереотипи ("*Берегиня*", "*Годувальник*", "*Адам*", "*Єва*", "*Сильна стаття*", "*Слабка стаття*", "*Протилежна стаття*"), нові стереотипи ("*Барбі*", "*Супермен*", "*Секс-символ*", "*Модель*"), актуалізовані стереотипи (лексичні гендерні пари "*Партнер-Партнерка*", "*Самка-Самець*", "*Принц-Принцеса*"). Гендерний вимір мовної свідомості. Лінгвогендерологічні дослідження маскулінного і маскулінності. Асоціативний портрет чоловіка, українського чоловіка, чоловіка одруженого, батька, жінки, української жінки, дружини, матері (класифікаційні ознаки «характеристика зовнішності», «фізичні характеристики», «біологічні характеристики», «внутрішні характеристики людини», «соціальні характеристики людини» тощо). Образна структура гендерно маркованих лексем.

Стратегії вербальної та невербальної комунікативної поведінки чоловіків і жінок

Гендерні характеристики комунікативної поведінки. Комунікативні стратегії жінок і чоловіків (короткий теоретичний огляд основних тенденцій). Аспекти спілкування між жінками й чоловіками, пов'язані з мовним кодом (фонетика, морфологія, словотвір, лексика, фразеологія, синтаксис). Засоби образності (метафора, порівняння). Комунікативні стратегії чоловіків і жінок у вживанні ненормативної лексики. Гендерні виміри невербальної комунікації.

Пареміологія і фразеологія в системі гендерного аналізу

Лексична презентація фемінного й маскулінного в українських пареміях. Взаємозв'язок гендерних ролей і гендерних стереотипів у прислів'ях та приказках. Об'єктивація гендерних стосунків у пареміях. Гендерний компонент у структурі та семантиці фразеологічних одиниць української мови.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми сучасної української гендерної лінгвістики												
Тема 1. Гендерні дослідження на сучасному етапі: філософія, проблематика, методологія	14	2	2			10						
Тема 2. Гендерна асиметрія мови	14	4	2			8						
Тема 3. Засоби та способи мовної ідентифікації жінки	14	2	2			10						
Тема 4. Гендерні стереотипи у структурі мовної свідомості українців	16	2	2			12						
Тема 5. Стратегії вербальної та невербальної комунікативної поведінки чоловіків і жінок	16	4	2			10						
Тема 6. Пареміологія і фразеологія в системі гендерного аналізу	16	2	4			10						
Разом за змістовим модулем 1	90	16	14			60						
Усього годин	90	16	14			60						

5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Змістовий модуль 1.			
Актуальні проблеми сучасної української гендерної лінгвістики			
Лекційний модуль			
№	Тема	План	Год.
1	Актуальні проблеми сучасної української гендерної лінгвістики	Гендерні дослідження на сучасному етапі: філософія, проблематика, методологія. Міждисциплінарний характер гендерних лінгвістичних досліджень. Лінгвістичні напрями гендерних досліджень Лінгвогендерологічні терміни й поняття: <i>гендерний стереотип, гендерна роль, гендерна метафора, гендерно марковані одиниці, мовний сексизм.</i>	2
2	Гендерна асиметрія мови	Визначення та ознаки андроцентризму з погляду феміністської лінгвістики. Мовний андроцентризм на лексичному, фразеологічному та граматичному рівнях. Сучасні стратегії нейтралізації та фемінізації мови. Творення фемінітивів в українській мові та вироблення адекватного сучасного жіночого назовництва.	4
3	Засоби та способи мовної ідентифікації жінки	Фемінітиви й норма літературної української мови. Відображення фемінітивів в українських словниках. Способи творення (суфіксальний словотвір, несуфіксальний словотвір). Уживання фемінітивів у ЗМІ та художній літературі. Дослідження фемінітивів в українському мовознавстві. Критичні зауваження щодо вживання фемінітивів	2
4	Гендерні стереотипи у структурі мовної свідомості українців	Поняття гендерного стереотипу. Гендерний вимір мовної свідомості. Лінгвогендерологічні дослідження маскулінного і маскулінності.	2

		Образна структура гендерно маркованих лексем.	
5	Стратегії вербальної та невербальної комунікативної поведінки чоловіків і жінок	Гендерні характеристики комунікативної поведінки. Комунікативні стратегії жінок і чоловіків (короткий теоретичний огляд основних тенденцій). Аспекти спілкування між жінками й чоловіками, пов'язані з мовним кодом (фонетика, морфологія, словотвір, лексика, фразеологія, синтаксис). Засоби образності (метафора, порівняння). Комунікативні стратегії чоловіків і жінок у вживанні ненормативної лексики. Гендерні виміри невербальної комунікації.	4
6	Пареміологія і фразеологія в системі гендерного аналізу	Лексична презентація фемінного й маскулітного в українських пареміях. Об'єктивація гендерних стосунків у пареміях. Гендерний компонент у структурі та семантиці фразеологічних одиниць української мови.	2

Практичний модуль

	Тема	План	
1	Українська гендерна лінгвістика: актуальні проблеми	Основні етапи гендерних досліджень в лінгвістиці. Гендер і стать: постановка проблеми. Міждисциплінарний характер гендерних лінгвістичних досліджень. Лінгвістичні напрями гендерних досліджень. Методологічна база та термінологічно-поняттєвий апарат лінгвогендерологічних студій.	2
2	Гендерна асиметрія мови	Андроцентризм з погляду феміністської лінгвістики. Мовний андроцентризм (лексичний та граматичний рівні). Прояви андроцентризму в пейоративізації іменників жіночого роду. Мовний сексизм і практика щоденного спілкування. Стратегії нейтралізації та фемінізації мови.	2
3	Мовна ідентифікація	Норми української літературної мови	2

	жінки	й фемінітиви. Творення фемінітивів в українській мові та вироблення адекватного сучасного жіночого назовництва. Дослідження фемінітивів в українському мовознавстві. Критичні зауваження щодо вживання фемінітивів.	
4	Гендерні стереотипи	Поняття гендерного стереотипу. Традиційні гендерні стереотипи ("Берегиня", "Годувальник", "Адам", "Єва", "Сильна статъ", "Слабка статъ", "Протилежна статъ"). Нові гендерні стереотипи ("Барбі", "Супермен", "Секс-символ", "Модель"). Актуалізовані гендерні стереотипи (лексичні гендерні пари "Партнер-Партнерка", "Самка-Самець", "Принц-Принцеса"). Гендерний вимір мовної свідомості. Образна структура гендерно маркованих лексем.	2
5	Стратегії вербальної та невербальної комунікативної поведінки чоловіків і жінок	Гендерні характеристики комунікативної поведінки. Комунікативні стратегії жінок і чоловіків. Аспекти спілкування між жінками й чоловіками, пов'язані з мовним кодом (фонетика, морфологія, словотвір, лексика, фразеологія, синтаксис). Комунікативні стратегії чоловіків і жінок у вживанні ненормативної лексики. Гендерні виміри невербальної комунікації.	2
6	Пареміологія і фразеологія в системі гендерного аналізу	Лексична презентація фемінного й маскулінного в українських пареміях. Взаємозв'язок гендерних ролей і гендерних стереотипів у прислів'ях та приказках. Гендерний компонент у структурі та семантиці фразеологічних одиниць української мови.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Маскуліноцентричність мови	1. Підготувати презентацію на тему «Статус маскулінізму в лінгвістичній	6

		гендерології» 2. Законспектувати рекомендовану статтю: Архангельська А. Термінний апарат сучасної лінгвогендерології: проблеми і перспективи становлення. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/32515/1/23-91-94.pdf	
2	Методи та мовна політика феміністської лінгвістики	1. Опрацювати рекомендовану літературу з теми. 2. Законспектувати статтю: Ставицька Л. О. Сучасний стан лінгвогендерологічних досліджень в Україні. <i>Мовознавство</i> . 2008. № 2–3. С. 236–246.	6
3	Мовний андроцентризм на фразеологічному рівні	1. Опрацювати рекомендовану літературу з теми 2. Дібрати з фразеологічних словників ілюстративний матеріал (20 прикладів) до теми	6
4	Уживання фемінітивів у ЗМІ та художній літературі	1. Законспектувати рекомендовану статтю: Маслова Ю. П. Сексизм у мові друкованих засобів інформації. <i>Українське мовознавство: Міжвідомчий науковий збірник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка</i> . Вип. 39/1. Київ, 2009. С. 289–293. 2. Дібрати з різностильових текстів ілюстративний матеріал (20 речень) до теми	10
5	Засоби образності (метафора, порівняння) в мовній поведінці жінок і чоловіків	1. Дібрати з різностильових текстів ілюстративний матеріал (20 речень) до теми. 2. Законспектувати статтю: Сукаленко Т. Метафора як засіб вербалізації гендерних стереотипів. <i>Мова і суспільство</i> . 2011. Вип. 2. С.23-32	6
6	Огляд сучасних досліджень мовної комунікації	1. Опрацювати рекомендовану літературу з теми 2. Законспектувати статтю: Горошко Е. И. Особенности мужских и женских вербальных ассоциаций // <i>Гендер: язык, культура,</i>	6

		<i>коммуникация: Доклады Второй Международной конференции. М., 2002. С. 77–86.</i>	
7	«Конфлікт» стилів спілкування	1. Підготувати презентацію на тему «Можливі конфлікти стилів спілкування жінок і чоловіків» 2. Скласти анотацію поданого джерела: Пушонкова О. Спілкування. Виникнення конфліктних ситуацій. <i>Гендерні відносини: архетип, стереотип, ідентичність</i> / За заг. ред. Пушонкової О., Шевченко З. Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. С.89-112	10
8	Об'єктивація гендерних стосунків у пареміях.	1. Підготувати презентацію на тему «Гендерна ідентифікація в українських пареміях».	10

ПІДСУМКОВА ТЕКА

Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів і методів стимулювання й мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) за джерелом інформації:

- словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-пресконференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація, Vubbls.us – карта знань), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- практичні: вправи.

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

З метою формування професійних компетенцій студента-філолога широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

Під час викладання дисципліни «Гендерна лінгвістика» найбільш ефективними є такі методи навчання: *частково-пошуковий* (евристичний) — викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів); *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Методи контролю

Контроль у навчанні студентів-філологів передбачає виявлення рівня сформованості мовленнєвих компетентностей, визначення правильності організації освітнього процесу, діагностування труднощів засвоєння матеріалу, перевірку ефективності використаних методів і прийомів навчання.

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності й системності, всебічності й професійної спрямованості контролю.

Навчальні досягнення студента з дисципліни «Гендерна лінгвістика» оцінюється за кредитно-трансфертною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості поетапного контролю, самостійної роботи — накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю**: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;

- **методи письмового контролю**: письмове тестування, підсумкове тестування, реферат, проєкт;

- **методи самоконтролю**: вміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, тестування.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю.

Метод усного опитування є найпоширенішим і найбільш ефективним під час викладання дисципліни «Гендерна лінгвістика». Полягає у з'ясуванні рівня знань студента завдяки прямому контакту з ним під час перевіркової бесіди.

Письмовий контроль. Особливістю письмової контрольної роботи, порівняно з усною перевіркою, є глибина відповідей на запитання і виконання практичних дій, більша тривалість її проведення і підбиття підсумків.

Тестові методи перевірки знань. Вони становлять систему завдань для оцінювання знань студента за допомогою кількісних норм. Здебільшого передбачають вибір особою, яка проходить тестування, однієї з кількох запропонованих відповідей.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання знань студентів під час підсумкового контролю

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, А 100-90 балів, відмінно (5)	Студент має глибокі, міцні й системні знання з усього теоретичного курсу, чітко формулює дефініції, використовуючи спеціальну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, розуміє мету і завдання навчальної дисципліни, вміє застосовувати здобуті теоретичні знання в усіх видах лінгвістичного аналізу, уміє синтезувати знання з окремих параграфів, дає розгорнуту аргументацію кожного з теоретичних положень, покликаючись на думку вчених. Студент демонструє уміння визначати, оцінювати й пояснювати основні теоретичні положення, добирати й обґрунтовувати належність прикладів до певної категорії; порівнює, узагальнює, систематизує, інтерпретує готову наукову інформацію, виділяє головне, моделює мовні явища. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну і додаткову літературу, демонструє вміння підтверджувати теоретичний матеріал прикладами, а також уміння і навички працювати з науковою літературою. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови та науковому стилю мовлення.
Вище достатнього, В 89-83 бали, добре (4)	Відповідь студента інформативно повна, послідовна, аргументована. Студент знає теоретичний матеріал, покликається на думку дослідників, використовує фахову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, чітко формулює дефініції, вдало добирає приклади, однак припускається окремих неточностей у викладі теорії, відсутність виразної особистісної позиції. Студент опрацював основну рекомендовану літературу до курсу, володіє нормами літературної мови.
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент оволодів програмним матеріалом курсу повністю. Відповідь студента повна й аргументована, спирається на праці вчених. Студент виявляє вміння аналізувати інформацію, добути з різних джерел, систематизувати її, добирати належні приклади для обґрунтування теоретичних положень. Однак припускається помилок в обґрунтуванні деяких теоретичних положень, допускає неточності у формулюванні висновків. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови.

<p>Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)</p>	<p>Студент знає основні теми курсу, але відповідь не повна і недостатньо аргументована, іноді не підкріплена прикладами, за обсягом відповідь складає дещо більше половини норми, характеризується повною завершеністю, зв'язністю, проте є недоліки за низкою показників: неповнота і поверховість у розкритті теми, порушення послідовності викладу та формулюванні висновків, бракує єдності стилю й системи у викладі, відсутня самостійність суджень. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.</p>
<p>Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)</p>	<p>Студент допускає порушення у викладі теоретичного матеріалу, теоретичні положення висвітлює поверхово і непереконливо, порушує послідовність і логічність викладу матеріалу, відсутні приклади для аргументації положень теоретичного матеріалу. Студент лише частково опрацював рекомендовану літературу, тому засвоїв значну частину теорії, але безсистемно. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.</p>
<p>Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)</p>	<p>Студент має фрагментарні знання окремих частин курсу, помиляється у формулюванні дефініцій, має несформований понятійний апарат, допускає неправильні покликання на думку вчених, помиляється у тлумаченні; практично не володіє термінологією, допускає фактичні помилки при узагальненні та у всіх видах лінгвістичного аналізу. Студент не виконав вимог програми, не опрацював літературу рекомендовану для самостійного вивчення, не здатен самостійно виконати практичне завдання і зробити висновки.</p>
<p>Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)</p>	<p>Студент повністю не опрацював програмний матеріал, у його відповіді відсутня система теоретичних знань. Він частково відповідає на поставлені запитання, але сам неспроможний логічно і послідовно викласти матеріал, навести приклади. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. У мовленні студента трапляються лексичні й граматичні помилки, відчувається брак достатнього словникового запасу, тому порушується науковий стиль викладу.</p>

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
<p>Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)</p>	<p>Студент відмінно володіє теоретичним матеріалом, його відповідь відзначається повторною і вичерпністю знання матеріалу; він виявляє вміння вмотивувати власне бачення аналізованих питань, покликаючись на думки вчених. При викладі теоретичного матеріалу студент виявляє належний рівень логічності та доказовості, наявність самостійних міркувань і висновків, що свідчить, що він ознайомився з рекомендованою до курсу науковою літературою, а також запропонованою до опрацювання додатковою літературою і використовує здобуту інформацію при висвітленні питання. Теоретичні положення підкріплені конкретними прикладами. Студент уміє застосувати теоретичні знання на практиці, пов'язуючи його з суміжними темами. Практичні завдання в аудиторії і задані додому</p>

	виконав повністю. На додаткові запитання викладача відповідає чітко, послідовно, аргументовано. Студент уміє робити самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує й аргументує, посилаючись на першоджерела.
Вище достатнього, В 89-83 бали, добре (4)	Студент знає проблемні питання, відповідь його повна й аргументована, свідчить про міцні знання матеріалу. У викладі використовує різні погляди вчених на обговорювану тему. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну літературу, чутко відповідає на поставлені викладачем додаткові питання. Відповідь студента логічна, структурована. Свої теоретичні знання студент уміє застосовувати на практиці. Проте допускає деякі неточності у формулювання узагальнень та висновків й у використанні понятійного апарату.
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент виявляє знання повного обсягу матеріалу, висвітлює різні точки зору на обговорювану тему. Він опрацював основну рекомендовану літературу, ознайомився з додатковою, але у викладі матеріалу допускається помилки у визначенні значимості того чи іншого джерела. На додаткові питання студент не завжди відповідає правильно, або не завжди підкріплює відповідь прикладами. У цілому студент вільно орієнтується в матеріалі, але інколи припускається одиничних помилок.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент у викладі теоретичного матеріалу допускає деякі порушення, відповідь студента неповна, поверхова, недостатньо аргументована. Студент знає значну частину матеріалу, але ці знання мають не системний характер. На додаткові питання викладача не завжди дає правильну, точну відповідь. Знає стандартні дефініції, основну термінологію теми. У мові викладу трапляються граматичні і стилістичні помилки.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Відповідь студента не повна, поверхова, значна частина матеріалу не опрацьована. Матеріал студентом засвоєний на рівні невпевненого переказування, вивчене відтворює не завжди логічно й послідовно, але доцільно наводить приклади, знає основні дефініції і термінологію теми. Мова містить лексичні і граматичні помилки, неправильне слововживання.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент не володіє знанням матеріалу, допускає неточності і помилки при посиланні на факти і приклади. На додаткові питання відповідає лише частково. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією і не здатен сформулювати дефініції. Мовлення студента відзначається бідністю, відчувається брак достатнього словникового запасу.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент повністю не знає фактичного матеріалу, неправильно витлумачує факти, подає помилкову аргументацію, на додаткові питання дає неправильну відповідь. Виявляє слабе володіння нормами сучасної української літературної мови.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, А 100-90 балів,	Студент повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо

відмінно (5)	відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.
Вище достатнього, В 89-83 бали, добре (4)	Загалом студент повно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє належні знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак недостатньо аргументовано її доводить. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином, проте трапляються поодинокі помилки у виконанні.
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент розкриває окремі питання, винесені для самостійного опрацювання, недостатньо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Завдання, винесені на самостійне опрацювання, виконані лише на 50%, допущено помилки при їх оформленні.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент повністю не знає матеріал, винесений на самостійне опрацювання. Не виконані завдання, винесені на самостійне опрацювання.

Критерії оцінювання реферативних робіт студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент повністю розкрив тему реферату, аргументував її конкретними прикладами, положеннями, використав належний бібліографічний апарат, оформив роботу згідно вимог такого типу робіт, вільно володіє фактичним матеріалом теми, дає вичерпні відповіді з цієї теми.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент розкрив тему реферату, навів її доказову базу, є посилання на конкретні джерела, належне оформлення роботи, орієнтується в темі реферату і дає відповіді на поставлені запитання щодо змісту реферату.
Достатній, C 82-74 бали,	Студент не повністю розкрив тему реферату, допустив неточності у формулюванні основних думок. В оформленні роботи наявні незначні стилістичні огріхи.

добре (4)	
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Розкриваючи тему реферату, студент не на належному науковому рівні висловлює її тези, положення, допускає помилки змістового характеру, наявні орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент на низькому науковому рівні висловлює тези і положення теми реферату, допускає значні помилки змістового характеру, наявні орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент частково виконав реферат, не може аргументувати його основних положень, допускає помилки змістового характеру. Оформлення роботи не відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не написав реферат.

Критерії оцінювання презентацій

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент, який чітко виконав такі вимоги: зміст презентації відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; дотримано прийняті правила орфографії, пунктуації, скорочень і правила оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; лаконічний текст на слайді; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершений; інформація подана привабливо, оригінально; текст виразно видно на тлі слайда, використано контрастні кольори для фону і тексту. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел, активні і точні покликання на всі графічні об'єкти.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.
Достатній, C 82-74 бали, добре (4)	Студент, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; в основному дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді, є певні зауваження щодо привабливості поданої інформації. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент, у якого презентація відповідає поставленим завданням; однак наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.
Середній, E 63-60 балів,	Студент, у якого презентація не завжди відповідає поставленим завданням; наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини

задовільно (3)	текстової інформації логічно завершено.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент, у презентації якого порушена стислість і лаконічність викладу, текст має недостатню інформативність; відповідність змісту презентації не відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; наявні орфографічні та пунктуаційні помилки.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не підготував презентацію.

Критерії оцінювання тестових завдань

Час виконання 80 хвилин

Структура тесту

Тест складається з **30 завдань**, за які студент може набрати 46 тестових балів.

За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 23 до 46 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 22 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «відмінно» – студент дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «добре» – студент дав не менше 70% правильних відповідей.

Оцінка «задовільно» – студент дав не менше 50% правильних відповідей.

Оцінка «незадовільно» – студент дав менше 50% правильних відповідей.

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
46	100	A відмінно	22	59	FX Незадовільно
45	97		21	56	
44	95		20	52	
43	93		19	49	
42	91		18	45	
41	89	B добре	17	42	
40	86		16	38	
39	84		15	35	
38	82		14	34	
37	80		C добре	13	
36	78	12		26	
35	76	11		23	
34	74	10		21	
33	72	9		19	
32	71	D задовільно	8	17	
31	69		7	15	
30	67		6	13	
29	67		5	10	
28	65		4	8	
27	64	E задовільно	3	6	
26	63		2	4	
25	62		1	2	
24	61		0	1	
23	60				

Рекомендована література

Базова

1. Архангельська А. М. Чоловік у слов'янських мовах. Рівне: РІС КСУ, 2007. 448 с.
2. Архангельская А. Сексизм в языке: мифы и реальность. Olomouc : Univerzita Palackého, 2011. 326 с.
3. Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика: кол. моногр. Харків–Дрогобич, 2014. 470 с.
4. Говорун Т., Кікінежді О. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. 384с.
5. Кирилина А.В. Гендер: лингвистические аспекты. М.: Институт социологии РАН, 1999. 180 с.
6. Основи теорії гендеру. Навчальний посібник. К.: “К.І.С.”, 2004. 536 с.
7. Словарь гендерных терминов / [под ред. А. А. Денисовой ; Региональная общественная организация «Восток-Запад: Женские Инновационные Проекты»]. М. : Информация XXI век, 2002. 256 с.
8. Ставицька Л.О. Гендерна лінгвістика: українська перспектива *Українська мова*. 2004. № 3. С. 58–66.

Допоміжна

1. Архангельська А. М. До питання про статус маскулінізму в лінгвістичній гендерології. *Наукові записки. Серія “Філологічна”*. Острого: Вид-во Національного університету “Острозька академія”. 2010. Вип. 17. С. 11–21.
2. Буракова М. Маскулинность и феминность: конструирование «настоящих» мужчин и женщин. *Иной взгляд : международный альманах гендерных исследований*. Минск. 2000. Март. С. 18–21.
3. Варикаша М. *Гендерний дискурс: семіотичні аспекти*. Слово і час. Київ, 2008. № 7. С. 83–89.
4. Вежбицкая А. Сопоставление культур через посредство лексики и прагматики. Москва : Языки славянской культуры, 2001. 272 с.
5. Гендерные исследования: Сб. научн. тр. / гл. ред. И. Жеребкина. Москва : Человек & карьера. 2000. № 5. 388 с.
6. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія : Навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2004. 308 с.
7. Горошко Е. И. Особенности мужских и женских вербальных ассоциаций // *Гендер: язык, культура, коммуникация: Доклады Второй Международной конференции*. М., 2002. С. 77–86.
8. Горошко Е. И. Особенности мужского и женского вербального поведения: автореф. дис. на соискание научной степени канд. филол. наук. М., 1996. 27 с.
9. Галустян Ю. М., Новицька В. П. Деякі аспекти гендерної ідентифікації та соціалізації особистості. *Український соціум*. 2004. № 1 (3). С. 7–13.

10. Дружинин Г.В. О гендерных признаках некоторых групп заимствований. *Социолингвистика: XXI век*. Луганск, 2002. С. 241–252
11. Земская Е. А., Китайгородская М. А., Розанова Н. Н. Особенности мужской и женской речи. *Русский язык в его функционировании*. М., 1993. С. 90–136.
12. Крейдлин Г.Е. Мужчины и женщины в невербальной коммуникации. М.: Языки славянской культуры, 2005. 221 с.
13. Маслова В.А. Лингвокультурология. М.: Академия, 2001. 208 с.
14. Маслова Ю. П. Сексизм у мові друкованих засобів інформації. *Українське мовознавство: Міжвідомчий науковий збірник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. Вип. 39/1. Київ, 2009. С. 289–293.
15. Маслова Ю. П. Моделювання гендерних стереотипів сучасної жінки та сучасного чоловіка на сторінках друкованих ЗМІ. *Наукові записки. Серія "Філологічна"*. Острог : Вид-во НаУ "Острозька академія", 2010. Вип. 17. С. 275–285.
16. Маслова Ю. П. Релігійно-міфологічне підґрунтя гендерних стереотипів. *Наукові записки. Серія "Історичне релігієзнавство"*. Острог: Видавництво НаУ "Острозька академія", 2010. Вип. 3. С. 143–148.
17. Маслова Ю. П. Чоловічі та жіночі особливості мовленнєвої діяльності у сучасному дискурсі (на прикладі друкованих ЗМІ). К., 2010. С. 176–179.
18. Мечковская Н.Б. Социальная лингвистика. М.: Аспект пресс, 1996. 206 с.
19. Миронова Н. Гендер у лінгвістиці. Чоловіча і жіноча мова. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. К.: Знання України, 2004. Вип. 9: Лінгвістика і літературознавство.
20. Оксамитна С. М. Гендерні відносини крізь призму громадської думки в Україні і світі. *Гендерна перспектива*. К.: Факт, 2004. С. 135–147.
21. Павлюк Л. Гендерні стереотипи і гендерна чутливість комунікації (Частина друга) // *Медіакритика*. (18 лист.2008). 2 с.
22. Пузиренко Я. До проблеми номінації осіб жіночої статі (гендерний аспект) // *Наукові записки НаКМА*. Т.18. К., 2001. С. 36-42.
23. Семиколенова О.І., Шиліна А.Г. Гендерний аспект сучасної мовної політики (міжнародний досвід і українська перспектива). *Мовознавство*. 2006. №4. С. 32–40.
24. Сидоренко Н. Гендерні детермінанти в інформаційній площині України. *Філософсько-антропологічні студії'2001*: Спец. випуск. К.: Стилос, 2001. С. 197–209.
25. Синельникова Л.Н. Введение в лингвистическую гендерологию: Материалы к спецкурсу. Луганск–Симферополь, 2001. 40 с.
26. Скорик М. М. Українські мас-медіа: гендерний аспект. *Проблеми освіти*. К.: Науково-методичний центр вищої освіти, 2003. Вип. 36. С. 134–153.
27. Ставицька Л. О. Мова і статі. *Критика*. 2003. № 6 .С. 29–34.
28. Ставицька Л. О. Сучасний стан лінгвогендерологічних досліджень в Україні. *Мовознавство*. 2008. № 2–3. С. 236–246.

29. Стернин И.А. Понятие коммуникативного поведения и проблемы его исследования. *Русское и финское коммуникативное поведение*. Воронеж: Изд-во ВГТУ, 2000. С. 4–20.
30. Таран Л. Гендерні проблеми і засоби масової інформації. *Гендер і культура*. К.: Факт, 2001. С. 151–160.
31. Тараненко О. Принцип андроцентризму в системі мовних координат і сучасний гендерний рух. *Мовознавство*. 2005. № 1. С. 3–25.
32. Тараненко О.О. Номінація осіб жіночої статі і гендерний рух (у сучасних європейських мовах). *Проблеми зіставної семантики: Збірник наукових статей*. К.: ВЦ Київського національного лінгвістичного університету, 2005. Вип. 7. С. 15–21.
33. Тараненко О.О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму. *Мовознавство*. 2008. №2–3. С. 169.
34. Швачко С.О. Соціолінгвістичні аспекти гендерної проблеми. *Вісник Харківського нац. унів. ім. В.Н.Каразіна*. № 609. 2003. С. 89–93.

WEB-ресурси

1. Горошко Е. И. Гендерные исследования в языкознании (к проблеме становления метода. Режим доступа: <http://www.genderstudies.info/lingvo/lingvo1.php>.
2. Григорів Н.М. Сучасні напрямки дослідження гендеру за допомогою аналізу структури мови. Режим доступу: <http://intkonf.org/grigoriv-nm-suchasni-napryamki-doslidzhennya-genderu-za-dopomogoyu-analizu-struktur-movi/>
3. Дмитрієва М. Що таке політична коректність, або шляхи боротьби із сексизмом. Режим доступу: http://linguistics.kava.ua/publikation/2006/08/02/s_ho_take_politichna_62.html
4. Дожук М.П. Концепція гендеру та його відображення у сучасному мовознавстві: понятійний аспект. Режим доступу: http://www.confcontact.com/2009fil/7_dozhuk.htm
5. Кирилина А. Лингвистические гендерные исследования [Электронный ресурс], М. Томская. Режим доступа: <http://www.strana-oz.ru/print.php?type=article&id=1038&numid=23>.
6. Мельник Ю.П. Об'єктивація гендерних стереотипів у сучасній лінгвістичній науці. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VZhDU/2009_45/23_45.pdf
7. Пода О. Ю. Фемінітиви та маскулінітиви як гендерні маркери журнальних заголовків у контексті гендерної політики західноукраїнських часописів для жінок. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr/gn/2008_3/files/GN_03_08_Poda.pdf.
8. Словник гендерних термінів / Укладач З. В. Шевченко. Режим доступу: <http://a-z-gender.net/ua/gendernij-stereotip.html>

9. Ставицька Л.О. Актуальні проблеми сучасної української гендерної лінгвістики. *Доповідь на Київському міському семінарі з гендерної лінгвістики*. Режим доступу: <http://linguistics.kava.kiev.ua/seminar>